

NÁRODNÍ
ZEMĚDĚLSKÉ
MUZEUM
KAČINA

Program odborné části konference Kačina_200

Kačina 2000
1823-2023

Evropská úmluva o krajině a příležitosti k rozvoji mikroregionů

Ing. Dalibor Šafařík, Ph.D., Ing. Adéla Bukáčková

Příspěvek je shrnutím výstupů závěrečné vysokoškolské práce autorovy diplomantky Ing. Adély Bukáčkové, řešící vlivy, dopady a účinky plnění ujednání Evropské úmluvy o krajině na vybrané mikroregiony. V práci je provedena analýza struktury krajiny v mikroregionu, vyhodnocení funkčních potenciálů včetně návrhů opatření pro implementaci Evropské úmluvy o krajině, a to po zhodnocení již existujících projektů v rámci České republiky, kde byla úmluva již prakticky aplikována.

Ing. Dalibor Šafařík, Ph.D.

Absolvent LDF MENDELU. Dlouhodobě se věnuje problematice ekonomiky a managementu obnovitelných přírodních zdrojů a socioekonomickým otázkám lesnictví, dřevozpracujícího průmyslu a hospodaření v krajině. Pracuje jako ředitel Lesů České republiky, s. p.

Manažer s oborovou praxí od roku 1998. V letech 2014–2022 vedl Krajské ředitelství Lesů ČR v Brně. Vyučuje na Lesnické a dřevařské fakultě MENDELU, kde byl v období 2021–2022 ředitelem Ústavu lesnické a dřevařské ekonomiky a politiky. Je autorem či spoluautorem 125 odborných publikací, článků a statí v mezinárodních i tuzemských časopisech s H citačním indexem 4. Absolvoval odborné stáže na univerzitách a institucích v Německu a Belgii.

Ing. Adéla Bukáčková

Absolventka LDF MENDELU, diplomantka Dr. Šafaříka, autorka práce.

Barokní tvář krajiny Novodvorská

Ing. Martin Weber

Krajina v okolí Nových Dvorů byla již před příchodem Chotků cíleně komponována. Zásadní přeměna Nových Dvorů, centra novodvorského panství je spojena s osobou Bernarda Věžníka a jeho druhé manželky Barbory Švihovské z Riesenberka. Na přelomu 17. a 18. století zde vznikl jedinečný komplex barokních krajinářských úprav, zahrnujících zámecký areál (s pozdějším rozšířením o klášterní rezidenci), městečko i okolní krajinu. Velkoryse pojaté úpravy předurčily obraz zdejší krajiny na celé další období až do příchodu Chotků v roce 1764.

Ing. Martin Weber

Absolvent oboru sadovnictví a krajinářství ZF VŠZ v Lednici. Dlouhodobě se zabývá problematikou výzkumu historické kulturní krajiny i možnostmi jejího uchování a prezentace. Pracuje ve Výzkumném ústavu Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, v.v.i. v Průhonicích jako architekt a výzkumný pracovník.

Spoluřešitel mnoha multioborových výzkumných projektů, zaměřených mj. na identifikaci kulturních a historických hodnot zahrad, parků a krajinářských celků s památkovým potenciálem. Praktikující zahradní architekt.

Regenerace zámeckého parku Kačina

Prof. Ing. Pavel Šimek, Ph.D., Ing. Jana Kohlová

Kačina je jedinečným objektem přírodně-krajinářského parku tzv. „okrasného statku“ v celoevropském měřítku. Díky regeneraci zámeckého parku byly obnoveny významné kompoziční vazby nezbytné pro fungování celého krajinného obrazu i za jeho hranicemi. Zároveň byla podpořena či obnovena vysoká autenticita vegetačních prvků na území celého parku. Rozhodujícím počinem pro systémovou a postupnou obnovu se stala koncepční studie, která byla postupně rozpracována do dalších stupňů projektové dokumentace. Za finanční podpory z Operačního programu životní prostředí se započala dlouhodobá obnova celého území. Bez této finanční podpory by došlo pravděpodobně jen k nepatrným zásahům bez většího významu.

Prof. Ing. Pavel Šimek, Ph.D.

Absolvent ZF MENDELU. Zaměřuje se na zahradní a krajinářskou architekturu. Profesor na ZF MENDELU, garant doktorského studijního programu Krajinářská architektura a magisterského studijního programu Realizace a správe zeleně; člen Rady ministra kultury pro výzkum.

Autor či spoluautor více než stovky odborných článků, metodik a publikací. Praktikující autorizovaný architekt pro obor zahradní a krajinářská tvorba a zakladatel ateliéru FLORART. Podílel se na více než tisícovce oborových projektů, mezi nejznámější realizované a současně oceněné patří projekty Obnova parku Ostrov Santos v Sušici, Obnova centrální části Královské obory v Praze, Obnova Jubilejního parku ve Znojmě a Obnova Průhonického alpina.

Ing. Jana Kohlová

Absolventka zahradní a krajinářské architektury na ZF MENDELU. Soustředí se na zahradně-architektonickou praxi. Pracuje jako vedoucí krajinářského ateliéru PANORAM. Autorizovaná krajinářská architektka.

Projektuje veřejná prostranství, městské a historické parky, krajinnou zeleň. Mezi významné realizace patří zámecké parky Kačina, Nadějkov, Blovice, Průhonice a lázeňské parky ve Františkových Lázních.

Regenerace NKP Kačina – část Obora

Ing. Pavel Borusík, Ph.D.

NKP Kačina – část Obora se téměř výhradně nachází na lesních pozemcích (tzv. PUPFL) se specifickým režimem hospodaření. Na počátku procesu regenerace se jednalo převážně o porostní půdu. Šlo primárně jak o zakládané lesní porosty, tvořící základní hmoty kompozičního uspořádání ploch okrasného statku, tak o sekundární lesní porosty v místě původních velmi pečlivě komponovaných parkových úprav, navazujících na zámecký park a zajišťujících vazby mezi zámeckým areálem a širší krajinou. Uvnitř komplexu Obory byly potvrzeny nejvýznamnější dochované kompoziční vazby a struktury s vysokou autenticitou vegetačních prvků. Rozhodujícím cílem regenerace byla obnova a stabilizace nejcennějších a pro kompozici celého komplexu NKP Kačina rozhodujících struktur. Nositelem realizace a následné péče je podnik Lesy ČR, s. p. s velmi významnou finanční podporou SFŽP.

Ing. Pavel Borusík, Ph.D.

Absolvent LF a ZF MENDELU, oboru zahradní a krajinářská architektura. Zaměřuje se na zahradní a krajinářskou architekturu a účelové lesní hospodářství. Pracuje jako projektant a výzkumník, vyučuje na ZF MENDELU krajinářskou architekturu, realizaci a správu zeleně a arboristiku. Držitel licence pro vypracování LHP, autorizovaný krajinářský architekt.

Autor či spoluautor mnoha odborných článků, metodik a publikací. Praktikující autorizovaný architekt, zakladatel firmy SILVEX a spoluzakladatel Atelieru AZURIT. Podílel se na vypracování projektové přípravy a na realizaci stovek oborových projektů na rozhraní krajinářské architektury a účelového lesnictví.

Zajímavé entomologické nálezy z PP Kačina

Ing. Tomáš Veverka

Zámecký park a především přilehlá obora s bažantnicí je díky velkému množství starých, často odumírajících nebo odumřelých stromů, významným refugiem pro mnohé druhy brouků, kteří jsou svým životem právě na takové stromy vázané. K těm nejvýznačnějším, námi zjištěným druhům v kačinské oboře patří *Nemozoma caucasicum* – zatím dosud jediný oficiální nález v České republice, nebo další brouk z čeledi květníkovitých *Pseudotomoderus compressicollis* – první nález pro Čechy. Vzhledem ke zjištěným sběrům a jejich výsledkům lze říci, že PP Kačina je entomologicky mimořádně významná nejenom pro Kutnohorsko, ale i pro celou Českou republiku.

Ing. Tomáš Veverka

Absolvent oboru zahradní a krajinářská architektura na ZF MENDELU. Věnuje se projekční praxi. Pracuje jako zahradní architekt, projektuje vegetační úpravy v soukromém i veřejném sektoru.

Projektování se věnuje od roku 2006. Amatérsky se zabývá entomologií, specializuje se na brouky, je autorem entomologické naučné stezky v areálu Kačina. Publikuje v časopise *Klapalekiana* a *Elateridarium*.

Realizací projektu to nekončí, teprve začíná. Následná péče o dřeviny

Ing. Jan Machovec

Zámecké zahrady, stejně jako všechna ostatní díla zahradní a krajinářské tvorby, jsou specifické svou proměnlivostí v čase. Veškeré projekty, které jsou v těchto lokalitách realizovány, vyvolávají nezbytnou nutnost návazných prací při následné péči a potřebu kompatibility s dalšími dílčími projekty směřujícími k rozvoji dané lokality. Příspěvek na konkrétních příkladech v jednotlivých lokalitách ukazuje, jaké změny za poslední období od realizace projektu *Regenerace zámeckého parku Kačina* proběhly, a to s důrazem na poslední roky 2021–2023. Ve vší stručnosti budou naznačena východiska nezbytná pro další zdárný rozvoj areálu zámeckého parku Kačina.

Ing. Jan Machovec

Absolvent oboru Zahradní a krajinářská architektura na ZF MNEDELU. Specializuje se na dendrologii. Pracuje jako správce zeleně v Technické správě komunikací hl. m. Prahy a věnuje se dílčím projektům v kulturní krajině. Soudní znalec pro oblast dendrologie.

Spolupracoval na projektech obnovy zámeckých parků v Letohradě, Vrchlabí, obnově krajinných struktur kulturní krajiny Lednice – Valtice, krajiny hřebčína v Kladrubech nad Labem a dalších krajinářských projektech.

Když se kácí les, ožívá park. Obnova zámeckého parku v Kynžvartu

Ing. Lenka Křesadlová, Ph.D.

Okolo státního zámku Kynžvart se rozprostírá krajinářský park, jehož jádrová část zaujímá téměř 100 hektarů. Byl vybudován přední osobností evropské politiky, Klemensem Václavem Metternichem (1773–1859) před první polovinou 19. století. V průběhu 20. století byly v jeho organismu zanechány hluboké negativní stopy, které se nyní daří zdárně zahlazovat. Proces je to náročný i proto, že se zámecký areál nachází v druhé zóně CHKO Slavkovský les a v jeho části funguje golfové hřiště.

Ing. Lenka Křesadlová, Ph.D.

Absolventka oboru zahradní a krajinářské architektury na LDF MENDELU. Věnuje se dějinám zahradního umění. Pracuje v Národním památkovém ústavu jako vedoucí Metodického centra zahradní kultury v Kroměříži.

Spoluřešitelka několika oborových projektů NAKI. Autorka řady odborných a populárně naučných publikací z oblasti zahradní architektury.

Kterak si ceníme našeho dendrologického zámeckého materiálu?

Ing. Milena Andrade Dneboská

Krátké zamyšlení nad tím, jak rychle nám ubývá cenných kultivarů dřevin historicky doložených v zámeckých parcích. Jakkoliv je mnoho zámeckých zahrad spolu se svými paláci označeno nejvyšším možným ohodnocením jejich historicko-kulturní hodnoty, na péči o zahrady a parky se po hříchu dostává až po splnění požadavků budov. Zároveň nastavení dotačních programů prakticky eliminuje možnost dlouhodobé přípravy rostlinného materiálu pro odborné zásahy. Metodicky je situace vzácných dřevin podchycena, ale praktická možnost jejich návratu je velmi obtížná. Pohlédneme v tomto ohledu na několik zámeckých parků ve správě NPÚ.

Ing. Milena Andrade Dneboská

Absolventka zahradní architektury na MENDELU a postgraduálního studia památkové péče na Universidade de Évora; nedokončené postgraduální studium na University College Dublin. Věnuje se historické krajině. Pracuje v NPÚ jako specialista na krajinu, historické zahrady a parky.

Po krátké projekční činnosti začala spolupracovat na výzkumných projektech věnujících se multifunkcionalitě krajiny na pomezí Španělska a Portugalska, následně pak charakterizaci zeleně historických památkových zón Prahy a aplikaci klasifikace historických kulturních krajin na Turnovsku.

Edukace jako klíč k budoucnosti zámeckých parků

Ing. Hana Poková

Málokdo bude polemizovat s tím, že jsou zámecké parky a zahrady vhodným místem pro vzdělávání návštěvníků každého věku. Často je však edukace v parcích a zahradách vnímána s ohledem na jejich správu a údržbu jako provozní komplikace, a investice do edukační činnosti jako investice ztrátová. Příspěvek proto rozpracovává otázku, zda nelze edukační činnost v zámeckých parcích vnímat naopak jako klíčovou složku rozvoje, a tedy jako významnou investici do budoucna.

Ing. Hana Poková

Absolventka oboru zahradní inženýrství na ZF MENDELU. Odborně se již přes devět let specializuje na edukační činnost v prostředí historických zahrad. Pracuje v NPÚ, Metodickém centru zahradní kultury v Kroměříži pod NPÚ.

Připravuje a realizuje široké spektrum edukačních aktivit pro školy, rodiny s dětmi i dospělého návštěvníka v prostředí historických zahrad a parků.

Pastva velkých kopytníků u zámku Kačina

Mgr. Dalibor Dostál

Pastva velkých kopytníků se stala součástí ochrany přírody v roce 2015, kdy vznikla první tuzemská rezervace velkých kopytníků v bývalém vojenském prostoru Milovice. Mezi její hlavní přínosy patří obnova biologické rozmanitosti a adaptace krajiny na změny klimatu, včetně ukládání uhlíku do půdy. Vědecké studie přitom uvádějí, že pastevní systémy dokáží ukládat o 50 procent více uhlíku než veškeré lesy na planetě. Pastva velkých býložravců zároveň funguje jako účinná prevence před požáry v krajině, protože velcí kopytníci spásají i suché porosty stařiny. Díky tomu, že odolní kopytníci nepotřebují podávání antibiotik ani antiparazitik, pomáhá jejich pastva obnově a regeneraci půdy. Díky práci s atraktivními zvířaty je projekt velmi populární u veřejnosti. Všechny tyto přednosti by bylo možné využít při realizaci pastvy velkých kopytníků na pozemcích u zámku Kačina, kde by mohla být navíc využita k osvětovým a vzdělávacím účelům.

Mgr. Dalibor Dostál

Absolvent politologie na FF MUNI. Věnuje se zavádění pastvy velkých býložravců v České republice. Pracuje jako ředitel ochránářské společnosti Česká krajina, kterou založil.

Ve spolupráci s vědci vytvořil v roce 2015 první tuzemskou rezervaci tohoto druhu v bývalém vojenském prostoru Milovice, později v Národním parku Podyjí. Za projekt získal Cenu Josef Vavrouška a Cenu udržitelnosti SDGs. Autorsky se podílel na publikacích *Návrat Zubrů do České republiky* (2012), *Divoký kůň a pratur: klíčové druhy pro formování české krajiny* (2014), *Alternativní management ekosystémů – Metodika zavedení chovu býložravých savců jako alternativního managementu vybraných lokalit* (2015) a dalších.

Zámecký park v Krásném Dvoře u Podbořan: představení nových výsledků výzkumu

RNDr. PhDr. Markéta Šantrůčková, Ph.D.

Příspěvek představí zámecký park v Krásném Dvoře u Podbořan, který vznikl ve stejné době jako park na Kačině, avšak jeho budování i výsledná podoba byly značně odlišné. Na příkladu parku v Krásném Dvoře bude ukázáno, jak obdobné inspirační zdroje mohly vést ke vzniku odlišných parků, v čemž hrály roli přírodní podmínky místa i osobnost a záměry stavebníka. Důraz bude položen na inspirační zdroje krásnodvorského parku, ať již to byly jiné evropské zahrady, dobová literatura nebo vzorníky, a na to, jak byly tyto inspirační zdroje stavebníkem Janem Rudolfem Černínem tvůrčím způsobem adaptovány.

RNDr. PhDr. Markéta Šantrůčková, Ph.D.

Absolventka oboru geografie na PřF UK a oboru historie na FF UK. Svůj dvojí profesní zájem spojuje výzkumem historických zahrad, parků a kulturní krajiny. Pracuje ve Výzkumném ústavu Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, v. v. i. v Průhonicích.

Zámeckým parkům šlechtického rodu Černínů zasvětila svou disertační práci, jež posléze vyšla v přepracované podobě knižně. Věnovala se i dalším památkám zahradního umění, například Kačině nebo Červenému Hrádku u Jirkova. Zaměřuje se též na problematiku historické kulturní krajiny, jejích změn a hodnot.

Působení klimatické změny na dřeviny zámeckých parků a zahrad

Ing. Aleš Rudl

Řada památek zahradního a krajinářského umění je tvořena bohatým sortimentem dřevin. Některé cizokrajné stromy pocházejí i z prvních introdukcí u nás. Ve velké míře se zde můžeme setkávat s věkovitými stromy, které svým působením a uspořádáním vytvářejí unikátní kompozice. Změny klimatu, projevující se mimo jiné nedostatkem srážek, mají veliký vliv na setrvání daných stromů na svém stanovišti. V posledních letech je ve větší míře pozorován úhyn konkrétních druhů vlivem chorob či změn přírodních poměrů. Tento trend se začíná projevovat v nákladnější péči o dřeviny, abychom byli schopni zachovat autenticitu daného vegetačního prvku, a zároveň je tím signalizována odolnost jednotlivých druhů v systémech zeleně sídel i volné krajiny.

Ing. Aleš Rudl

Absolvent ČZU, oboru Zahradní a krajinářské úpravy a oboru Ochrana přírody. Specializuje se na památky zahradního a krajinářského umění. Pracuje v NPÚ, ÚOP Střední Čechy a Praha. Dříve působil na ředitelství AOPK ČR.

Dlouhodobě se zabývá popularizací památných a významných stromů.